SCIENCE HUB REVIEW
2026
Volume 1
Issue 5
www.sciencehubreview.uz
ILMIY ELEKTRON JURNAL

ICHKI ISHLAR ORGANLARI TAYANCH PUNKTLARI FAOLIYATINI TASHKIL ETISHDA SOHAVIY XIZMAT XODIMLARI BILAN O‘ZARO HAMKORLIKNI TAKOMILLASHTIRISH

Ismatillayev Bunyodbek Bekmurod o‘g‘li

O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Akademiyasi 3-kurs 319-guruh kursanti

Annotatsiya

Mazkur maqolada ichki ishlar organlari tayanch punktlari faoliyatini samarali tashkil etishda sohaviy xizmat xodimlari bilan o‘zaro hamkorlikni takomillashtirish masalalari yoritilgan. Tayanch punktlarining jamoat tartibini saqlash, fuqarolar xavfsizligini ta’minlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va jinoyatchilikka qarshi kurashishdagi o‘rni tahlil qilingan. Shuningdek, profilaktika inspektorlari hamda ichki ishlar organlarining boshqa sohaviy xizmatlari o‘rtasidagi hamkorlikning amaldagi holati, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llari ko‘rib chiqilgan. Sohaviy xizmat xodimlari o‘rtasida axborot almashinuvi, vazifalarni muvofiqlashtirish, hamkorlikdagi profilaktik tadbirlarni tashkil etish va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish bo‘yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan. Mazkur takliflarning amaliyotga joriy etilishi ichki ishlar organlari tayanch punktlari faoliyati samaradorligini oshirish, huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish hamda aholi bilan ishlash sifatini yaxshilashga xizmat qilishi asoslangan.

Kalit so‘zlar

ichki ishlar organlari, tayanch punkt, profilaktika inspektori, sohaviy xizmat, o‘zaro hamkorlik, huquqbuzarliklar profilaktikasi, jamoat xavfsizligi, axborot almashinuvi, jinoyatchilikning oldini olish.

Аннотация

В статье рассматриваются вопросы совершенствования взаимодействия сотрудников отраслевых служб органов внутренних дел при организации эффективной деятельности опорных пунктов органов внутренних дел. Анализируется роль опорных пунктов в обеспечении общественного порядка, безопасности граждан, предупреждении правонарушений и борьбе с преступностью. Также рассматриваются современное состояние взаимодействия между инспекторами профилактики и сотрудниками других отраслевых служб органов внутренних дел, существующие проблемы и пути их устранения. Разработаны предложения и рекомендации по совершенствованию

обмена информацией между сотрудниками отраслевых служб, координации их деятельности, организации совместных профилактических мероприятий и эффективному использованию современных информационно-коммуникационных технологий. Обосновано, что внедрение предложенных мер в практическую деятельность будет способствовать повышению эффективности работы опорных пунктов органов внутренних дел, своевременному предупреждению правонарушений и повышению качества работы с населением.
Ключевые слова
органы внутренних дел, опорный пункт, инспектор профилактики, отраслевые службы, взаимодействие, профилактика правонарушений, общественная безопасность, обмен информацией, предупреждение преступности.
Abstract
This article examines the issues of improving cooperation between employees of specialized services of internal affairs bodies in organizing the effective activities of local support points of internal affairs bodies. The role of support points in maintaining public order, ensuring the safety of citizens, preventing offenses, and combating crime is analyzed. The article also considers the current state of cooperation between prevention inspectors and employees of other specialized services of internal affairs bodies, as well as existing problems and ways to address them. Proposals and recommendations are developed to improve information exchange between specialized service employees, coordinate their activities, organize joint preventive measures, and effectively use modern information and communication technologies. It is substantiated that the implementation of the proposed measures in practical activities will contribute to improving the effectiveness of support points of internal affairs bodies, preventing offenses at an early stage, and enhancing the quality of work with the population.
Keywords
internal affairs bodies, support point, prevention inspector, specialized services, cooperation, crime prevention, public security, information exchange, crime prevention.

Bugungi kunda jamiyatda tinchlik va osoyishtalikni ta’minlash, jamoat xavfsizligini mustahkamlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini ishonchli himoya qilish hamda huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish ichki ishlar organlari faoliyatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur vazifalarni samarali amalga oshirishda ichki ishlar organlarining aholi bilan bevosita ishlaydigan quyi bo‘g‘ini sifatida tayanch punktlari muhim o‘rin egallaydi. Tayanch punktlari hududdagi kriminogen vaziyatni o‘rganish, huquqbuzarliklarning sabab va shart-sharoitlarini aniqlash, ularning oldini olish, fuqarolar murojaatlari bilan ishlash hamda jamoatchilik bilan hamkorlikni yo‘lga qo‘yishda muhim amaliy ahamiyatga ega. Huquqbuzarliklarning oldini olish va jamoat xavfsizligini ta’minlash faqatgina profilaktika inspektorlarining faoliyati bilan cheklanib qolmaydi. Mazkur jarayonda ichki ishlar organlarining patrul-post xizmati, tezkor-

qidiruv, tergov, ekspert-kriminalistika, yo‘l harakati xavfsizligi, migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish hamda boshqa sohaviy xizmatlari xodimlarining o‘zaro hamkorligi alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki hududdagi mavjud muammolarni kompleks ravishda aniqlash va ularga tezkor munosabat bildirish turli xizmatlar o‘rtasida uzviy axborot almashinuvi, vazifalarni to‘g‘ri taqsimlash va hamkorlikdagi chora-tadbirlarni samarali tashkil etishni talab etadi.

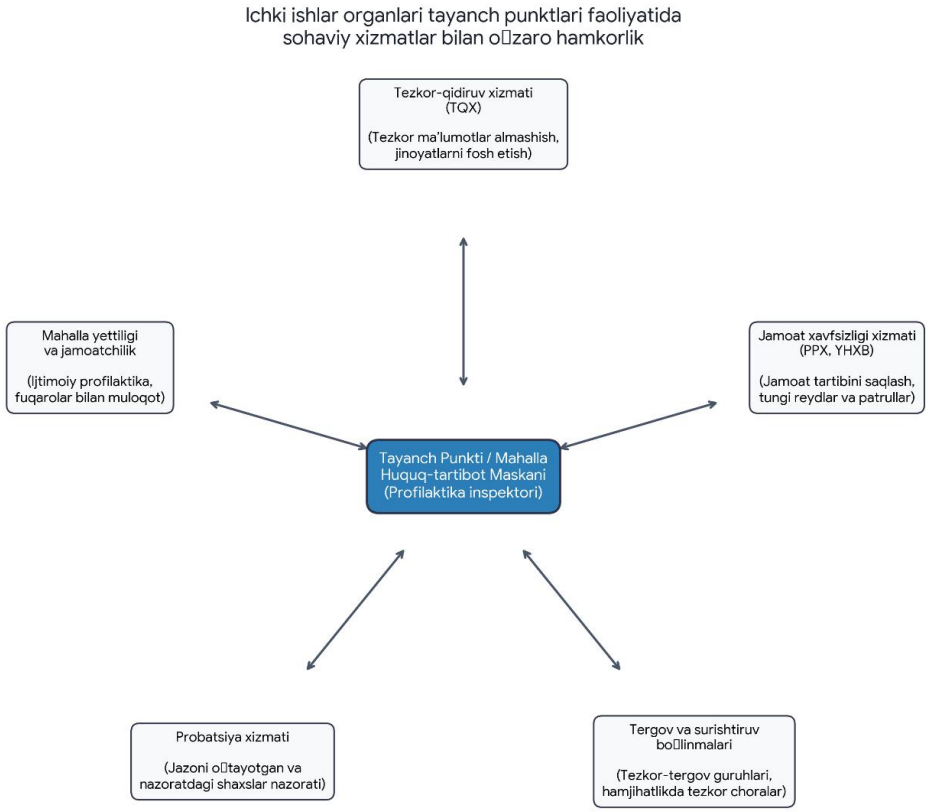

Ichki ishlar organlari tayanch punktlari faoliyatining samaradorligi ko‘p jihatdan sohaviy xizmatlar o‘rtasidagi hamkorlikning qay darajada yo‘lga qo‘yilganiga bog‘liq. Ayrim hollarda mavjud axborotlardan o‘z vaqtida foydalanmaslik, xizmatlar o‘rtasida ma’lumot almashishning yetarli darajada tizimlashtirilmaganligi, birgalikdagi profilaktik tadbirlarni rejalashtirish va amalga oshirishdagi muvofiqlashtirishning sustligi hududdagi huquqbuzarliklarning oldini olish samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shu sababli tayanch punktlari faoliyatini tashkil etishda sohaviy xizmat xodimlari bilan o‘zaro hamkorlikning zamonaviy va samarali mexanizmlarini ishlab chiqish hamda amaliyotga

joriy etish dolzarb masalalardan biridir. Shu nuqtayi nazardan, ichki ishlar organlari tayanch punktlarining faoliyatini takomillashtirish, profilaktika inspektorlarining sohaviy xizmatlar bilan hamkorligini kuchaytirish, axborot almashinuvi va o‘zaro muvofiqlashtirish mexanizmlarini takomillashtirish, huquqbuzarliklarni keltirib chiqaruvchi sabab va shart-sharoitlarni birgalikda aniqlash hamda bartaraf etish bo‘yicha samarali yondashuvlarni shakllantirish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.**Mazkur maqolaning asosiy maqsadi** ichki ishlar organlari tayanch punktlari faoliyatini tashkil etishda sohaviy xizmat xodimlari bilan o‘zaro hamkorlikning mavjud holatini tahlil qilish, uning samaradorligiga ta’sir etuvchi muammolarni aniqlash hamda hamkorlikni takomillashtirishga qaratilgan ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Ichki ishlar organlari tayanch punktlari faoliyatini tashkil etish, huquqbuzarliklar profilaktikasini amalga oshirish hamda sohaviy xizmatlar o‘rtasidagi o‘zaro hamkorlikni takomillashtirish masalalari mamlakatimizda huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatini takomillashtirishga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar, ilmiy tadqiqotlar va amaliy-uslubiy ishlarda muayyan darajada yoritilgan. Mazkur yo‘nalishning huquqiy asoslarini o‘rganishda, avvalo, O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, ichki ishlar organlari faoliyatini tartibga soluvchi qonun hujjatlari, huquqbuzarliklar profilaktikasiga oid normativ-huquqiy hujjatlar hamda jamoat xavfsizligini ta’minlash sohasidagi davlat siyosatiga oid hujjatlar muhim manba bo‘lib xizmat qiladi. Ushbu hujjatlarda ichki ishlar organlarining asosiy vazifalari, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish, jamoat tartibini saqlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va davlat organlari hamda jamoatchilik bilan hamkorlik qilishning umumiy asoslari belgilangan.

Huquqbuzarliklar profilaktikasi masalasiga bag‘ishlangan ilmiy adabiyotlarda profilaktikaning umumiy, maxsus, yakka tartibdagi va viktimologik yo‘nalishlari, huquqbuzarliklarning sabab va shart-sharoitlarini aniqlash hamda ularni bartaraf etish masalalari keng tadqiq etilgan. Tadqiqotchilar tomonidan profilaktika subyektlari faoliyatini muvofiqlashtirish, aholi bilan individual profilaktik ishlarni tashkil etish va huquqbuzarlik sodir etishga moyil shaxslar bilan manzilli ishlashning ahamiyati alohida ta’kidlangan. Ichki ishlar organlarining profilaktika faoliyatiga oid tadqiqotlarda profilaktika inspektorining hududdagi jamoat xavfsizligini ta’minlashdagi o‘rni, mahalla

va boshqa jamoat tuzilmalari bilan hamkorligi, huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish hamda aholining huquqiy madaniyatini oshirish masalalariga e’tibor qaratilgan. Mazkur tadqiqotlarda profilaktika inspektorining faoliyati hududdagi kriminogen vaziyatni muntazam o‘rganish va mavjud muammolarga individual yondashish bilan chambarchas bog‘liqligi asoslangan. Shuningdek, ichki ishlar organlari sohaviy xizmatlari o‘rtasidagi hamkorlikka bag‘ishlangan ilmiy ishlarda tezkor-qidiruv, tergov, patrul-post, yo‘l harakati xavfsizligi va boshqa xizmatlarning o‘zaro muvofiqlashtirilgan faoliyati jinoyat va huquqbuzarliklarning oldini olish samaradorligini oshirishi qayd etilgan. Ayniqsa, axborot almashinuvi, xizmatlararo hamkorlikni rejalashtirish, qo‘shma tadbirlarni tashkil etish va aniqlangan muammolar bo‘yicha tezkor choralar ko‘rish hamkorlikning muhim elementlari sifatida ko‘rsatiladi.

Xorijiy mamlakatlar tajribasiga bag‘ishlangan tadqiqotlarda esa huquqbuzarliklarning oldini olishda hududiy politsiya bo‘linmalarining mahalliy hamjamiyatlar bilan hamkorligi, jamoatchilikka yo‘naltirilgan politsiya modeli, raqamli axborot tizimlaridan foydalanish va idoralararo hamkorlik mexanizmlarining samaradorligi tahlil qilingan. Ushbu tajribalar hududdagi huquqbuzarliklarning oldini olishda faqat bitta xizmatning emas, balki turli tarkibiy bo‘linmalarning o‘zaro hamkorlikdagi faoliyati muhim ekanligini ko‘rsatadi. Ichki ishlar organlari tayanch punktlari faoliyati va profilaktika inspektorlarining vazifalari bo‘yicha muayyan ilmiy izlanishlar amalga oshirilgan bo‘lsa-da, aynan tayanch punktlari faoliyatini tashkil etishda barcha sohaviy xizmatlar xodimlari bilan o‘zaro hamkorlikni yagona tizim asosida takomillashtirish, axborot almashinuvi va xizmatlararo muvofiqlashtirishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish masalalari yanada chuqur tadqiq etishni talab qiladi. Shu bois mazkur tadqiqotda mavjud ilmiy-nazariy qarashlar va amaliy tajribalarni umumlashtirish asosida tayanch punktlari faoliyatida sohaviy xizmatlar bilan hamkorlikning samarali mexanizmlarini aniqlash, mavjud muammolarni tizimlashtirish hamda ularni bartaraf etishga qaratilgan takliflarni ishlab chiqishga alohida e’tibor qaratiladi.

Mazkur tadqiqotning metodologik asosini ichki ishlar organlari tayanch punktlari faoliyatini tashkil etish, huquqbuzarliklar profilaktikasini amalga oshirish hamda sohaviy xizmat xodimlari o‘rtasidagi o‘zaro hamkorlikni takomillashtirishga oid nazariy va

amaliy yondashuvlar tashkil etadi. Tadqiqot jarayonida huquqiy, tizimli va amaliy yondashuvlardan foydalanilgan. Tadqiqotda, avvalo, **tahlil va sintez metodlari** qo‘llanilib, ichki ishlar organlari tayanch punktlari faoliyatini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar, ilmiy adabiyotlar hamda amaliy faoliyatga oid materiallar o‘rganildi. Tahlil metodi orqali sohaviy xizmatlar o‘rtasidagi hamkorlikning mavjud holati va uning asosiy yo‘nalishlari aniqlangan bo‘lsa, sintez metodi yordamida olingan ma’lumotlar umumlashtirilib, hamkorlikni takomillashtirishning ustuvor yo‘nalishlari shakllantirildi. **Tizimli yondashuv** asosida tayanch punktlari faoliyati yagona tizim sifatida ko‘rib chiqilib, unda profilaktika inspektorlari, patrul-post xizmati, tezkor-qidiruv, tergov, yo‘l harakati xavfsizligi va boshqa sohaviy xizmatlarning o‘zaro bog‘liqligi o‘rganildi. Mazkur yondashuv orqali har bir xizmatning alohida vazifalari bilan bir qatorda, ularning umumiy maqsadga erishishdagi o‘zaro ta’siri ham baholandi. Tadqiqot davomida **qiyosiy-huquqiy metod**dan foydalanilib, ichki ishlar organlari faoliyatini tashkil etish va huquqbuzarliklar profilaktikasiga oid milliy hamda xorijiy tajriba qiyosiy jihatdan o‘rganildi. Xorijiy tajribani tahlil qilish orqali hududiy politsiya faoliyatida jamoatchilik bilan hamkorlik, xizmatlararo axborot almashinuvi va zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning samarali jihatlari aniqlashtirildi. Shuningdek, **mantiqiy va formal-huquqiy tahlil metodlari** orqali ichki ishlar organlari tayanch punktlari faoliyatining huquqiy asoslari, sohaviy xizmatlarning vakolatlari va o‘zaro hamkorlikning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari o‘rganildi. Mazkur metodlar mavjud huquqiy normalarning amaliyotda qo‘llanilish samaradorligini baholash hamda takomillashtirishni talab etuvchi jihatlarni aniqlash imkonini berdi. Tadqiqotning empirik asosini ichki ishlar organlari tayanch punktlari faoliyatiga oid amaliy ma’lumotlar, profilaktika inspektorlari va sohaviy xizmat xodimlarining faoliyatiga doir materiallar, shuningdek, huquqbuzarliklar profilaktikasini tashkil etish bo‘yicha amaliy tajribalar tashkil etadi. Olingan ma’lumotlarni umumlashtirish va tizimlashtirish asosida sohaviy xizmatlar bilan hamkorlikning mavjud muammolari aniqlanib, ularni bartaraf etishga qaratilgan taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi. Tadqiqot metodologiyasida **kompleks yondashuv**ning qo‘llanilishi tayanch punktlari faoliyatini faqat bitta xizmat doirasida emas, balki ichki ishlar organlarining barcha tegishli tarkibiy bo‘linmalari hamkorligi doirasida baholash

imkonini berdi. Shu asosda samarali axborot almashinuvi, vazifalarni aniq taqsimlash, qo‘shma profilaktik tadbirlarni rejalashtirish va amalga oshirish hamda hamkorlik natijalarini baholash mexanizmlarini takomillashtirish bo‘yicha ilmiy-amaliy xulosalar shakllantirildi.

Ichki ishlar organlari tayanch punktlari faoliyatini samarali tashkil etish, avvalo, hududdagi kriminogen vaziyatni muntazam o‘rganish, huquqbuzarliklarning sabab va shart-sharoitlarini aniqlash hamda ularni bartaraf etish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirishni talab etadi. Ushbu jarayonda profilaktika inspektori tayanch punktining asosiy muvofiqlashtiruvchi subyekti sifatida ichki ishlar organlarining boshqa sohaviy xizmatlari bilan uzviy hamkorlik qilishi muhim ahamiyatga ega. Sohaviy xizmatlar o‘rtasidagi hamkorlikning samaradorligi, eng avvalo, axborot almashinuvi va o‘zaro muvofiqlashtirishning tezkorligi bilan bevosita bog‘liq. Hududda sodir etilgan yoki sodir etilishi ehtimoli mavjud bo‘lgan huquqbuzarliklar to‘g‘risidagi ma’lumotlarning profilaktika inspektoriga o‘z vaqtida yetkazilishi huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish, xavf guruhiga mansub shaxslarni aniqlash va ular bilan individual profilaktik ishlarni tashkil etish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu bilan birga, amaliy faoliyatda sohaviy xizmatlar tomonidan to‘plangan ma’lumotlardan kompleks foydalanish, ularni umumlashtirish va hududning kriminogen holatini baholash masalalariga alohida e’tibor qaratish lozim. Bunda axborot almashinuvi faqat huquqbuzarlik sodir etilgandan keyingi choralar bilan cheklanib qolmasdan, profilaktik xususiyatga ega bo‘lishi zarur. Ya’ni, turli xizmatlar tomonidan aniqlangan xavf omillari, muammoli oilalar, nazoratga muhtoj shaxslar va hududdagi salbiy ijtimoiy holatlar to‘g‘risidagi ma’lumotlar o‘zaro almashilib, yagona profilaktik yondashuv asosida choralar belgilanmog‘i lozim.

Tayanch punktlari faoliyatida sohaviy xizmatlarning vazifalari va mas’uliyatini aniq belgilash zaruratidir. Har bir xizmatning o‘z vakolati doirasidagi vazifalari bilan bir qatorda, hamkorlikdagi tadbirlarda bajarishi lozim bo‘lgan aniq vazifalar belgilanishi hamkorlik samaradorligini oshiradi. Xususan, profilaktika inspektori hududdagi umumiy profilaktik vaziyatni muvofiqlashtirishi, tegishli xizmatlardan zarur ma’lumotlarni olishi va aniqlangan muammolar yuzasidan qo‘shma chora-tadbirlarni tashkil etishi maqsadga

muvofiq. Shuningdek, hamkorlikni takomillashtirishda qo‘shma profilaktik tadbirlarning o‘rni katta. Hududdagi kriminogen vaziyatdan kelib chiqib, sohaviy xizmatlar ishtirokida maqsadli profilaktik tadbirlarni muntazam tashkil etish huquqbuzarliklarning oldini olishning samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Bunday tadbirlar davomida nafaqat huquqbuzarlik sodir etgan shaxslarni aniqlash, balki huquqbuzarlik sodir etishga sabab bo‘luvchi shart-sharoitlarni aniqlash va bartaraf etishga ham e’tibor qaratilishi lozim. Tayanch punktlari faoliyatida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishni yanada kengaytirish zarurligi ham aniqlandi. Elektron ma’lumotlar almashinuvi, mavjud axborotlarni tizimlashtirish va tezkor tahlil qilish imkoniyatlarining kengaytirilishi sohaviy xizmatlar o‘rtasidagi hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqishi mumkin. Bunda ma’lumotlarning aniqligi, tezkorligi va undan foydalanish vakolatlarining qonunchilik talablariga muvofiqligi ta’minlanishi muhimdir. Tayanch punktlari faoliyatida sohaviy xizmatlar bilan hamkorlikni takomillashtirishning quyidagi asosiy yo‘nalishlari belgilandi:

– sohaviy xizmatlar o‘rtasida tezkor va tizimli axborot almashinuvi mexanizmini takomillashtirish;

– hududning kriminogen holatini birgalikda tahlil qilish va natijalari asosida profilaktik chora-tadbirlarni belgilash;

– profilaktika inspektori va boshqa sohaviy xizmatlar xodimlarining vazifalarini aniq muvofiqlashtirish;

– huquqbuzarliklarning muayyan turlariga qarshi qo‘shma profilaktik tadbirlarni muntazam tashkil etish;

– xavf guruhiga kiruvchi shaxslar bilan individual profilaktik ishlarni sohaviy xizmatlar ishtirokida tashkil etish;

– zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali xizmatlararo hamkorlikning tezkorligini oshirish;

– hamkorlik natijalarini muntazam tahlil qilish va baholash asosida mavjud kamchiliklarni bartaraf etish.

Tayanch punktlari faoliyatida sohaviy xizmatlar bilan hamkorlikni faqat alohida topshiriqlarni bajarish doirasida emas, balki yagona profilaktik tizim sifatida tashkil etish

zarur. Bunda hamkorlikning asosiy mezoni xizmatlar o‘rtasidagi rasmiy aloqalar soni emas, balki uning hududdagi huquqbuzarliklarning oldini olish, jamoat xavfsizligini ta’minlash va fuqarolarning murojaatlariga tezkor munosabat bildirishdagi amaliy samaradorligi bo‘lishi lozim. Shuningdek, tayanch punktlari faoliyatining samaradorligini oshirishda profilaktika inspektorining tashkiliy va muvofiqlashtiruvchi rolini kuchaytirish muhim natijalardan biri sifatida namoyon bo‘ladi. Profilaktika inspektori hududdagi vaziyatni yaxshi biluvchi va aholi bilan bevosita ishlovchi xodim sifatida sohaviy xizmatlardan olinadigan ma’lumotlarni umumlashtirish, muammoli yo‘nalishlarni aniqlash va tegishli xizmatlarni jalb qilgan holda profilaktik choralarni belgilashda faol ishtirok etishi kerak.

Ichki ishlar organlari tayanch punktlari faoliyatining samaradorligi hududdagi kriminogen vaziyatni to‘g‘ri baholash, huquqbuzarliklarning sabab va shart-sharoitlarini o‘z vaqtida aniqlash hamda ularning oldini olish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish bilan bir qatorda, sohaviy xizmatlar xodimlari o‘rtasidagi o‘zaro hamkorlikning qay darajada tashkil etilganiga ham bevosita bog‘liq. Tayanch punktlari faoliyatida profilaktika inspektori asosiy muvofiqlashtiruvchi subyektlardan biri sifatida hududdagi vaziyat to‘g‘risidagi ma’lumotlarni umumlashtirishi, tegishli sohaviy xizmatlar bilan hamkorlikni yo‘lga qo‘yishi va aniqlangan muammolar yuzasidan o‘z vaqtida profilaktik choralarni belgilashi zarur. Shu bilan birga, hamkorlik faqat huquqbuzarlik sodir etilgandan keyingi choralar bilan cheklanmasdan, uning oldini olishga qaratilgan proaktiv yondashuv asosida tashkil etilishi lozim. Tadqiqot asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

– tayanch punktlari faoliyatida sohaviy xizmatlar o‘rtasidagi hamkorlik huquqbuzarliklarning oldini olish va jamoat xavfsizligini ta’minlashning muhim shartlaridan biridir;

– xizmatlar o‘rtasida axborot almashinuvi tezkor, tizimli va uzluksiz tashkil etilishi zarur;

– hududning kriminogen holatini baholashda turli sohaviy xizmatlar tomonidan to‘plangan ma’lumotlardan kompleks foydalanish samaradorlikni oshiradi;

– profilaktika inspektorining sohaviy xizmatlar faoliyatini muvofiqlashtirishdagi tashkiliy roli yanada kuchaytirilishi lozim;

– qo‘shma profilaktik tadbirlarni hududning real kriminogen vaziyatidan kelib chiqib rejalashtirish va amalga oshirish maqsadga muvofiq;

– zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish xizmatlararo hamkorlikning tezkorligi va samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Aniqlangan muammolarni bartaraf etish va tayanch punktlari faoliyatini yanada takomillashtirish maqsadida quyidagi **takliflar** ilgari suriladi:

1. Sohaviy xizmatlar o‘rtasida yagona axborot almashinuvi mexanizmini takomillashtirish. Tayanch punktiga tegishli hududdagi huquqbuzarliklar, xavf guruhiga mansub shaxslar, oilaviy-maishiy nizolar va boshqa profilaktik ahamiyatga ega holatlar to‘g‘risidagi ma’lumotlarni tezkor almashish imkonini beruvchi tizimni takomillashtirish maqsadga muvofiq.

2. Qo‘shma profilaktik tadbirlarni rejalashtirish amaliyotini kuchaytirish. Hududning kriminogen xususiyatlaridan kelib chiqib, profilaktika inspektori hamda tegishli sohaviy xizmatlar ishtirokida aniq maqsadga yo‘naltirilgan qo‘shma tadbirlarni ishlab chiqish va ularning natijadorligini baholab borish lozim.

3. Profilaktika inspektorining muvofiqlashtiruvchi rolini kuchaytirish. Tayanch punktiga biriktirilgan hudud bo‘yicha mavjud ma’lumotlarni umumlashtirish, muammoli yo‘nalishlarni aniqlash va tegishli sohaviy xizmatlarni jalb etish bo‘yicha profilaktika inspektorining tashkiliy imkoniyatlarini kengaytirish zarur.

4. Kriminogen vaziyatni birgalikda tahlil qilish tizimini joriy etish. Huquqbuzarliklarning sodir etilish joyi, vaqti, turi, sabab va shart-sharoitlari muntazam tahlil qilinib, ushbu ma’lumotlar asosida profilaktik tadbirlarning yo‘nalishlarini belgilash taklif etiladi.

5. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan keng foydalanish. Sohaviy xizmatlar o‘rtasidagi ma’lumot almashinuvi va hamkorlik jarayonlarini raqamlashtirish orqali zarur axborotni tezkor olish, qayta ishlash va tahlil qilish imkoniyatlarini kengaytirish lozim.

6. Hamkorlik samaradorligini baholash mezonlarini takomillashtirish. Sohaviy xizmatlarning hamkorligi faqat amalga oshirilgan tadbirlar soni bilan emas, balki huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish, takroriy huquqbuzarliklarni kamaytirish, muammoli holatlarni bartaraf etish va fuqarolar xavfsizligini ta’minlash kabi natijaviy ko‘rsatkichlar asosida baholanishi maqsadga muvofiq.

7. Xodimlarning kasbiy ko‘nikmalarini rivojlantirish. Profilaktika inspektorlari va sohaviy xizmat xodimlari uchun xizmatlararo hamkorlik, axborot almashinuvi, nizoli vaziyatlarni hal etish va zamonaviy profilaktika usullariga bag‘ishlangan amaliy mashg‘ulotlarni muntazam tashkil etish zarur.

8. Mahalla va jamoatchilik bilan hamkorlikni sohaviy xizmatlar faoliyati bilan integratsiyalash. Hududdagi muammolarni aniqlash va ularning oldini olishda mahalla faollari, fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari hamda boshqa jamoatchilik tuzilmalari imkoniyatlaridan samarali foydalanish lozim.

Umuman olganda, ichki ishlar organlari tayanch punktlari faoliyatida sohaviy xizmatlar bilan o‘zaro hamkorlikni takomillashtirishning asosiy yo‘nalishi xizmatlar faoliyatini alohida-alohida amalga oshirishdan yagona, muvofiqlashtirilgan va natijaga yo‘naltirilgan profilaktik tizimga o‘tishdan iborat. Bunday yondashuv hududdagi kriminogen vaziyatni barqarorlashtirish, huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish, jamoat xavfsizligini ta’minlash va aholining ichki ishlar organlariga bo‘lgan ishonchini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2023.

2. O‘zbekiston Respublikasining “Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ-407-son, 2016-yil 16-sentabr.

3. O‘zbekiston Respublikasining “Huquqbuzarliklar profilaktikasi to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ-371-son, 2014-yil 14-may.

4. O‘zbekiston Respublikasining “Jamoat xavfsizligi to‘g‘risida”gi qonunchilik hujjatlari.

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-martdagi “Jamoat xavfsizligini ta’minlash va jinoyatchilikka qarshi kurashish sohasida ichki ishlar organlari

faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘tarish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-6196-son Farmoni.

6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 29-noyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi jamoat xavfsizligi konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-27-son Farmoni.

7. Ismailov I., Ziyodullayev Z. Ichki ishlar organlari tayanch punktlarida profilaktika inspektorlarining faoliyati va hamkorligini tashkil etish. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2017.

8. Ismoilov I. Ichki ishlar organlari faoliyatini tashkil etish. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2021.

9. Rustamboyev M.X. Huquqbuzarliklar profilaktikasi asoslari. – Toshkent: TDYU, 2020.

10. Tojiyev F. Profilaktika inspektori faoliyatining tashkiliy-huquqiy asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.

11. O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligining ichki ishlar organlari faoliyatini tashkil etish, huquqbuzarliklar profilaktikasi va tayanch punktlari faoliyatiga oid normativ-huquqiy hujjatlari.

12. O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Akademiyasi. Huquqbuzarliklar profilaktikasi va jamoat xavfsizligini ta’minlash bo‘yicha o‘quv-uslubiy materiallar. – Toshkent.